

Ja hi som tots! El vídeo a les entrevistes amb les famílies

Bet Garriga, Mar Pastor, Carola Garriga

En aquest article s'explica l'experiència de l'ús del vídeo a les entrevistes familiars. El context és el d'una escola d'agrupament de criatures sordes. La idea consisteix a enregistrar fragments de la vida diària de l'infant a l'escola per poder-los mostrar a les famílies, amb l'objectiu de fomentar l'apropament de les mares i els pares al nostre centre i de generar un espai distès on les famílies se sentin segures. Aquesta iniciativa es valora molt positivament, perquè implica un treball en equip (tutores, MALL, logopedes) i una revisió constant de la pròpia feina, a més d'afavorir la comunicació.

PARAULES CLAU: entrevistes amb famílies, dificultats auditives, inclusió, treball en equip, documentació, vídeo, interdisciplinarietat.

El nostre objectiu en escriure aquest article és presentar i compartir la nostra manera de realitzar entrevistes amb les famílies amb el suport del vídeo. El que us exposem a continuació és el resultat de la nostra formació, de la nostra experiència professional i, sobretot, del nostre treball en equip portat a terme conjuntament. Les persones que hi estem implicades som la tutora d'aula, la mestra d'audició i llenguatge (MALL) i la logopeda de CREDA, en una classe d'educació infantil de 3 anys on hi ha dos alumnes amb dèficit auditiu greu. L'un té una sordesa pregona (DAP) i porta dos implants coclears, i l'altre, una sordesa severa (DAS) i porta dos audiòfons. El nivell de llenguatge de tots dos és diferent.

Aquesta experiència s'ha viscut a l'escola Bellaterra, centre d'agrupament de nens sords. En el moment de realitzar-la, hi ha escolaritzats dotze alumnes amb dèficit auditiu. Per aquest motiu, el centre disposa de tres MALL i de dues logopedes.

Aquest treball conjunt enriqueix la nostra tasca educativa, perquè cada professional hi ofereix la seva mirada. La tutora hi aporta la visió més inclusiva de l'infant dins de l'aula en relació amb el grup classe i en la manera com evoluciona respecte a ell mateix i respecte al grup. La MALL ofereix les eines necessàries a la nena o al nen perquè pugui seguir el currículum, sempre des

PARLEM DE...

d'una vessant més individualitzada i normalitzadora. En aquesta etapa, la seva actuació és dins de l'aula. Fa de pont i de mediadora, de vegades entre la mestra i l'infant –ja sigui perquè aquest no té el nivell de llenguatge necessari per poder seguir les explicacions o bé perquè encara ha d'assolir algunes qüestions prèvies respecte a la comunicació–, i de vegades també entre l'infant i els companys, modelant la comunicació entre ells. La logopeda treballa perquè l'escolar vagi assolint i millorant el llenguatge, de manera que pugui seguir la vida i els aprenentatges de l'aula.

L'escola Bellaterra, a més de ser d'agrupament, es defineix com a centre inclusiu. Basant-nos en els criteris de l'*Índex per a la inclusió* (Booth i Ainscow, 2004), pretenem anar creant cultures inclusives dins del marc escolar, en concret, en la relació entre mestres i famílies. Com diuen els indicadors: «per tal de crear cultures inclusives, procurar que tothom se senti acollit al centre escolar i que les famílies se sentin implicades en el centre».

Com sorgeix la idea?

La idea de fer una trobada diferent amb les mares i els pares ens va sorgir a l'hora de pensar en l'entrevista de final de trimestre de P3. Volíem dir moltes coses i fer entendre a la família com havia anat el procés d'adaptació dels seus fills i filles.

El fet d'escollir l'escola per als seus infants sempre genera molts dubtes i incerteses, i en el cas dels pares i les mares que tenen criatures amb alguna dificultat, com en aquest cas el dèficit auditiu, la tria de centre docent és més complexa, ja que poden optar a diferents modalitats d'escolarització: escola ordinària o d'agrupament d'alumnat amb sordesa.

És un moment de «crisi», en què han de decidir l'escolaritat quan encara tenen moltes inseguretats i poden estar encara en un procés d'acceptació de la sordesa. És un moment de dubtes. Es pregunten com es relacionarà el seu fill o la seva filla amb els infants oients, si podrà seguir les activitats de l'aula, si s'hi sentirà bé... Per això creiem que l'entrevista s'ha de planificar amb molta cura, ja que és important «acompanyar» les mares i els pares en aquest inici d'escolarització.

Per a nosaltres aquest «acompanyament» significa realitzar l'entrevista amb un format més proper, més horitzontal, on treballem braç a braç amb la família, en un clima que propiciem que sigui de confiança. Per això, vam acordar que estaria bé fer alguns enregistraments en vídeo per il·lustrar com s'adapten els infants a l'escola.

Els professionals hi exposem les nostres «informacions» i les famílies hi aporten la seva perspectiva. Des d'una *escolta activa i una comprensió empàtica*, volem entendre-

les i comprendre allò que senten. L'actitud és respectuosa en la línia del que proposa el document: *Aprendre junts per viure junts: Pla d'acció 2008-2015* (Departament d'Educació, 2009, p. 30):

Millorar les vies de participació dels pares i mares en la presa de decisions i en el procés educatiu dels fills i filles comporta avançar decididament cap a un model col·laboratiu entre professionals i famílies, en el qual uns i altres es reconeguin sabers i experteses mútuament necessaris.

Què volem aconseguir?

En aquest format d'entrevistes ens proposem assolir els objectius següents:

- > Utilitzar el vídeo com una finestra oberta a l'escola per exemplificar i descriure allò que estem comentant.
- > Atorgar un paper més protagonista a l'infant.
- > Oferir als pares i mares una visió global del seu fill o de la seva filla.
- > Mostrar situacions diferents de relació i de comunicació (l'ús del llenguatge en contextos diversos).

Els objectius anteriors són constants en totes les entrevistes, però les finalitats són diferents en funció de les necessitats de l'infant i de la família.

Quin és el paper del vídeo?

En aquest format d'entrevistes utilitzem el suport de vídeos com a

PARLEM DE...

EXPERIÈNCIES DE MESTRES

Atenció a les famílies | 3 a 6

element vehiculador, tot oferint un model de comunicació i de relació que permet que les mares i els pares vegin unes altres possibilitats en la manera d'acompanyar les seves criatures. Mostrem com ens hi adreçem a l'escola, els oferim un temps, una confiança i unes estratègies per tal que els infants vagin aconseguint èxits que els proporcionin benestar i seguretat.

El vídeo permet reflectir aquest estil de relació i això facilita que els arribi molt més el contingut de la trobada, ja que estem utilitzant alhora els canals visual i verbal. A més a més, donem espai a l'alumne: és *ell* o *ella*, en primera persona, qui proporciona a la seva família les pautes i els models que s'adiuen amb les seves necessitats. Les persones adultes hi quedem en segon terme, perquè no ens cal ser tan directives.

Tanmateix, a les famílies els permet veure i entendre els nostres papers diferenciats i comprovar com aquests suports els ajuden a créixer.

Quin procés seguim per fer les entrevistes?

Preparem l'entrevista

Un cop veiem la necessitat de fer l'entrevista, n'iniciem el procés de preparació. El vídeo ens ofereix l'oportunitat de reflexionar sobre les nostres actuacions davant la família i oferir-li així diferents models, tant de comunicació com de relació.

Al quadre 1 resumim la planificació de l'entrevista.

Un cop planificat, ens organitzem per realitzar les gravacions: decidim qui les farà i quan. Després d'haver recollit totes les imatges, ens reunim per fer-ne un visionament a fi de seleccionar quins són els moments més suggeridors que ens faciliten allò que volem compartir amb la

família. Un cop els hem escollits, n'editem els vídeos. Partim sempre des de la normalitat, tot mostrant primer l'infant amb el grup –amb la tutora com a referència– fins a moments en petit grup –amb la MALL o durant estones específiques amb la logopeda.

Amb el vídeo ja muntat, en fem l'últim visionament, el qual ens per-

1. Què volem transmetre?

Objectiu de l'entrevista i aclariment del contingut.

Objectiu: mostrar l'adaptació de l'infant a la dinàmica escolar, la relació amb els companys i les companyes i com comença a adquirir els hàbits de convivència i d'autonomia. També com se situa dins del nou grup.

2. Quins moments mostrem?

Buscar imatges representatives d'organització tècnica.

Objectiu: mostrar com el seu fill o la seva filla està ben atès i inclòs dins l'aula, en un entorn segur i amorós on rep els ajuts necessaris que faciliten que se'n surti en les diferents activitats mitjançant propostes ajustades al seu nivell. Moments que s'hi mostren:

- > Arribada i acollida (tutora).
- > Estona de joc lliure (MALL i tutora).
- > Hàbit de fer rotllana i activitats (MALL i tutora).
- > Especialitats de música, psicomotricitat i dansa (MALL).
- > Sessió de logopèdia (logopeda).

3. Elaboració del vídeo

Selecció dels moments en relació amb el contingut.

Socialització: farem notar la importància i la força del grup i dels companys i les companyes, la seva generositat i el respecte que li mostren, tot vivint la diferència o la diversitat com un aspecte de riquesa per al conjunt de la classe.

- > Adquisició de rutines.
- > Autonomia.
- > Comprensió de les consignes.
- > Comunicació i joc.

Quadre 1. Com es planifica l'entrevista

PARLEM DE...

met concretar-ne més aspectes per compartir. És un moment per distribuir el que comentarà cadascú. També aprofitem per mirar-lo amb l'alumne i que vegi el resultat d'allò que hem anat gravant i que veuran la mare i el pare. Es tracta de demanar el permís de l'infant.

Aquest procés de preparació esdevé complex i requereix temps, ja que és un treball d'equip i d'organització de la tècnica i dels recursos. Exigeix una implicació constant i que ens posem d'acord en les diferents decisions preses fruit de la reflexió compartida.

Fem l'entrevista

Cal vetllar per cuidar-ne tots els detalls: la distribució de les persones, la rebuda de la família, els torns de paraula, etc.

La tutora és el referent per a la família i, per tant, és ella qui en coordina els diferents aspectes: citar-la, fer-ne la rebuda i presentar el model d'entrevista a les mares i als pares. D'aquesta manera, ella és el nexa d'unió entre els professionals i la família de l'infant.

Com hem comentat anteriorment, donarem importància a la col·locació dels assistents durant l'entrevista. Situant les cadires en forma de semicercle, amb una taula amb l'ordinador, els convidem a seure a les dues cadires més centrades, a fi que puguin visualitzar bé el vídeo, i la resta de persones seiem al voltant. Aquesta disposició

espacial propicia un clima agradable per a tothom, amb certa complicitat i proximitat que convida a dialogar. Afavoreix i facilita l'accés a la mirada de cada persona i, per tant, a la comunicació, a més de crear la idea que tots anem en el mateix vaixell i en la mateixa direcció i que podem parlar de tu a tu.

Un cop estem ben acomodats, la tutora és qui pren la paraula i qui explica el format de l'entrevista. En totes les seqüències es fa molta incidència en la intenció d'oferir a les famílies una visió de l'infant com a protagonista del seu aprenentatge. D'aquesta manera, els pares i les mares poden veure com la seva criatura es desenvolupa en un entorn d'oients amb la naturalitat i la serenitat necessàries per créixer, i les professionals es mostren des de la transparència i el respecte.

Mentre duri el visionament del vídeo, hi podem fer alguna petita intervenció a tall d'aclariment o de contextualització i, un cop finalitzada l'emissió, la tutora, la MALL i la logopeda n'expliquen la seva part, que prèviament ha estat acordada. En aquest clima de confiança i de complicitat les famílies es troben a gust, relaxa-

des, i poden compartir els aspectes que més els preocupen. De la mateixa manera, arribem a acords més fàcilment i des del consens.

Després de l'entrevista...

Un cop ja l'hem realitzada, busquem un moment per valorar i reflexionar com ha anat: des de què s'hi ha parlat fins a com ens hi hem sentit, com ha estat el diàleg entre nosaltres, entre nosaltres i les famílies... Tot això ho registrarem, ja que ens serveix per seguir dissenyant el nostre pla d'actuació, intervenció i futures entrevistes.

Mantenir aquest guió més flexible també ens ha fet sentir certa inseguretats, ja que, en crear un clima de confiança, les mares i els pares, de forma espontània, fan preguntes i aportacions no esperades. Això ens posa en situació d'acceptar l'imprevist com a part de l'entrevista, i aquesta flexibilitat i aquesta acceptació han propiciat una conversa fluida entre les tres professionals i la família.

Conclusions

Tal com hem anat comentant al llarg de l'article, considerem que el vídeo és molt important, tant per a la famí-

PARLEM DE...

EXPERIÈNCIES DE MESTRES

Atenció a les famílies | 3 a 6

lia com per als professionals i l'infant. També és valuós com a document per al nostre centre, atès que serveix per valorar l'evolució de cada escolar. Pensem això per diferents motius que explicitem a continuació:

- > Amb el vídeo donem lloc i temps a l'infant d'una manera més evident.
- > El vídeo ja ofereix pautes que no cal explicar. Permet poder veure models diferents, ajuda a descriure allò que volem transmetre sense ser tan directius.
- > La família té l'oportunitat de veure la vida quotidiana de la seva criatura a l'escola, com si fos per un foradet.
- > Enriqueix la relació professional i personal i ajuda a guanyar complicitats. El paper de la mare i del pare esdevé més actiu amb aquesta actitud de confiança i és més fàcil arribar-hi a acords. A tall d'exemple, tal com va expressar una família: «No només heu explicat vosaltres coses del [...], sinó que n'hem parlat tots plegats». Aquest canvi és importantíssim.
- > El vídeo permet i fonamenta el reconeixement i el respecte vers les emocions de cadascú, i això ajuda a establir unes relacions de col·laboració en un procés educatiu satisfactori per a tothom.
- > Les professionals ens exposem en mostrar-nos en el vídeo, i això ens provoca incerteses que valorem positivament després d'haver viscut l'experiència.

Què és molt important en aquest tipus d'entrevista? Treballar en equip de bon començament (tenir

Hem constatat que el vídeo, com a document, enriqueix la relació professional i personal i fa guanyar complicitat amb les mares i els pares

clar el nostre objectiu, triar el tema sobre el qual parlarem, escollir-ne les imatges, etc.).

Per a què ens serveix? Ens fa reflexionar sobre la nostra tasca diària i la dels companys i les companyes. Pensem que és un tipus d'entrevista que es pot extrapolar a un altre alumnat, com a model inclusiu. S'ha anat incorporant a l'educació infantil amb criatures sordes i també amb altres nens i nenes que mostren unes altres dificultats.

Què hem d'aconseguir a les entrevistes? Entre tothom hem de vetllar per aconseguir «remar» alhora i en la mateixa direcció. Pensem, com diu la Carme Timoneda (2007), que «la tasca dels pares i educadors és precisament la de vetllar i acompanyar aquest procés, bo i procurant que aquest viatge es faci pel camí més planer possible i que s'arribi a bon port».

Aquest format no seria adequat per fer l'historial de l'alumne, ni tampoc l'anamnesi, o per realitzar unes altres intervencions de caire més terapèutic. En aquestes trobades, les famílies sovint exposen temes i preocupacions que hem de recollir i encabir en un

espai compartit on parlem i escoltem al mateix temps, entre totes.

Considerem que l'ús del vídeo durant les entrevistes ens proporciona una valuosa eina en la nostra tasca educativa, perquè ens apropa a les famílies atorgant protagonisme a l'infant i, a la vegada, ens ajuda a valorar les nostres actuacions amb actitud crítica. ■

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Aprendre junts per viure junts: pla d'acció 2008-2015. Barcelona. Generalitat de Catalunya, 2009.

BOOTH, T.; AINSCOW, M. (2006): *Índex per a la inclusió: Guia per a l'avaluació i millora de l'educació inclusiva*. Barcelona. ICE-UB.

TIMONEDA, C. (2007): *La senzillesa d'aprendre*. Girona. CCG Edicions.

BIBLIOGRAFIA

GARRIGA, E.; PASTOR, M.; GARRIGA, C. (2010): «Trabajando desde un agrupamiento de niños sordos hacia la escuela inclusiva». *Aula de Infantil*, núm. 58, pp. 39-45.

HUGUET, T. (2006): *Aprender juntos en el aula: una propuesta inclusiva*. Barcelona. Graó.

HEM PARLAT DE:

- Atenció a les famílies.
- Escola inclusiva.
- Sordesa.
- Serveis i equips de suport.

AUTORES

Bet Garriga Estevan

Mar Pastor Franco

Carola Garriga Fonolleda

Escola Bellaterra. Cerdanyola del Vallès

egarrig3@xtec.cat

mpastor32@xtec.cat

cgarrig6@xtec.cat

Aquest article fou rebut per GUIX D'INFANTIL el mes d'octubre de 2016 i acceptat el mes de juny de 2017 per ser-hi publicat.